

Література

1. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу / Катерина Крутій. – Запоріжжя. -2009. - 317 с.
2. Осоріна М. Секретний мир дітей в пространстве мира взрослых / інтернет доступ <https://www.livelib.ru/author/173370-mariya-osorina>
3. Резніченко І. Створення розвивального простору у групових приміщеннях дошкільного закладу/ Ірина Резніченко // Практика управління дошкільним закладом. - 2011 № 1 - 79 с.

Семенюк С. В., м. Київ

**ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ
МІГРАНТІВ В ІСЛАНДІЇ**

У статті охарактеризовано модель соціального забезпечення в Ісландії, розкрито основні підходи до соціальної роботи з дітьми мігрантів. Приділено увагу професійним і особистим якостям соціальних працівників в Ісландії, а також досліджено проблеми, які вирішують соціальні працівники в роботі з дітьми мігрантів.

Соціальна робота в Ісландії виникла як практичний напрямок діяльності, а теоретичне обґрунтування цієї роботи, її дослідження і професійне навчання соціальних працівників почалися вже пізніше на основі набутого досвіду. В першу чергу соціальна робота проводилась з людьми похилого віку і дітьми з особливими потребами. Сьогодні така робота в Ісландії здійснюється з різноманітними віковими групами та включає роботу з дітьми у школі і поза школою, в тому числі роботу з дітьми мігрантів.

Ісландія є розвиненою країною Північної Європи, в якій соціальна робота здійснюється в рамках моделі соціального забезпечення населення. Основою цієї моделі є її нормативне закріплення та відповідне регулювання на державному рівні. Розвитку системи соціального забезпечення в Ісландії сприяло прийняття таких законів, як Закон про соціальну допомогу (1936 і перегляд у 1947), Закон про соціальний захист (1946), а також створення Міністерства соціального забезпечення (1940) і комітетів щодо захисту прав дітей. У 1967 році у м. Рейк'явік були створені соціальні служби, а також прийнято Закон про соціальні служби у муніципалітетах (1991), в якому особливу увагу було приділено соціальному захисту населення на рівні

муніципалітетів, і Закон про соціальні служби (1991), в якому було визначено статус превентивних служб для роботи з підлітками і молоддю. В Ісландії соціальна робота з дітьми спрямована на захист прав дитини і регулюється Законом про захист дитини (1992, 2002). У своїй роботі соціальні працівники керуються Кодексом етики для соціальних працівників в Ісландії, що був прийнятий у 1998 році [1].

Важливою умовою соціальної роботи є створення та функціонування відповідних структур, які координують основні напрями відповідної роботи. Так, Міністерство соціального забезпечення регулює діяльність щодо захисту прав дитини. Від його імені Державна агенція з захисту прав дитини керує Комітетами з захисту дитини на локальних рівнях. В сфері соціальної роботи в Ісландії працюють державні та недержавні організації. Наприклад, Асоціація соціальних працівників Ісландії працює понад 50 років і включає 450 учасників. Всі її учасники є практикуючими соціальними працівниками. Вони не тільки працюють в сфері захисту дітей, а також приймають участь у волонтерських проектах, допомагаючи волонтерам, які не мають професійної освіти.

Розвиток сучасної світової економіки і суспільства поставив нові завдання перед соціальними працівниками, що були викликані явищем міграції. Міграція в Ісландії, перш за все, пов'язана, з тим, що Ісландія є розвиненою країною і громадяни інших країн прямують туди для отримання роботи. Тому найбільша група мігрантів в Ісландії – це громадяни країн Європи, які не відрізняються культурними цінностями або релігією у значній мірі. При цьому, питання щодо процесу інтеграції і соціальної адаптації дітей мігрантів на новому місці, у школі, у громаді та новому суспільстві, залишається надзвичайно важливим, тому що від нього залежить чи будуть діти мігрантів успішними у навчанні і виконанні їх ролі в якості громадян нової держави.

Досліджуючи соціальну роботу з дітьми мігрантів в Ісландії, слід враховувати, що міграція в цілому – це питання, яке, як правило, не залежить

від дитини. Рішення про міграцію може бути прийнято для того, щоб отримати роботу, поїхати на навчання, а може прийматись внаслідок складних обставин, таких як війна або стихійні лиха у країні проживання. Тому дитині завжди потрібен час, щоб усвідомити і прийняти нові обставини її життя. У будь-якому випадку дитина є уразливою і необхідність адаптації у новому соціальному середовищі може викликати страх, агресивну поведінку, відсутність почуття приналежності до суспільства в цілому. Це потребує додаткових знань та підходів соціальних працівників, які здійснюють соціальну роботу з дітьми мігрантів.

Враховуючи практичний досвід, а також спеціальні знання щодо загального та соціального розвитку дитини, соціальні працівники в Ісландії використовують наступні підходи у своїй роботі з дітьми мігрантів: 1) допомога у розвитку навичок в умовах соціальної зміни, що спрямована на досягнення власної або спільної мети та зменшення відчуття відторгненості від суспільства; 2) практика використання власних сильних сторін (якостей, що вже виховані в минулому, використання вже набутих знань); 3) прийняття до уваги сімейних цінностей і родини, що очікує певну соціальну поведінку від дитини. Цей перелік не є виключним.

Поняття соціальної інклюзії, яке застосовується у більш широкому сенсі в європейських джерелах, часто відноситься до дітей мігрантів і включає створення такого суспільства, де кожен з дітей є важливим учасником суспільства незалежно від країни походження або його здібностей. Досвід педагогів, що працювали у шкільних громадах з дітьми мігрантів в Ісландії підтвердив, що необхідним було створення безпечного середовища, забезпечення потреб дитини і співпраця з іншими педагогами, сприяння соціальному розвитку дитини і виховання толерантності та співчуття до інших, а також підготовка дітей до нового життя [2]. Але також при допомозі у вирішенні конфліктів потрібно пропонувати дітям можливі варіанти їх вирішення, знаходити сильні сторони у дитини, що стануть у нагоді у колективній співпраці в шкільній групі, тобто дати дитині

можливість приймати рішення самостійно і проявити особисті якості, щоб стати повноправним учасником шкільного співтовариства і створити позитивні відносини з однолітками.

У дослідженнях ісландських науковців багато обговорюється питання про проведення соціальної роботи, що згадується як «практика участі» і спрямована на особистість дитини та розвиток її соціальних навичок [3]. Важливим є питання про те, що робота соціального працівника не повинна бути простою формальністю на державному рівні.

Соціальний педагог повинен мати відповідні професійні і особисті якості, щоб вислухати дитину, почути її власну історію, адже досвід міграції у дитини може бути різним (позитивним чи негативним). Приймаючи це до уваги та базуючись на системному і холістичному підході, соціальний працівник вирішує як найкраще сприяти адаптації дитини і розвитку важливих для суспільства навичок, виховувати в ній толерантність до різноманітності, а також попереджати конфлікти, що виникають у шкільному середовищі та поза ним, або сприяти їх вирішенню.

Необхідними є такі особисті якості соціальних працівників, як: доброта, здатність не засуджувати, терпимість, а також співчуття. Для дитини важливо, щоб ця людина викликала повагу і довіру. Підхід, що спрямований на дитину, має на меті враховувати права дитини якнайбільше, а також її знання, здібності та сильні сторони, що дозволяють дитині як рівноправній стороні брати участь у процесі спілкування з соціальним працівником, відчувати себе у безпеці, а також якнайшвидше адаптуватись в нових умовах.

Література

1. Júlíusdóttir, S. Rúnarsdóttir, M. (2017). Social Work in Iceland: Development, Programme, Professional Status and Present Challenges. p. 4-11.
2. Ragnarsdóttir, H. (Ed.). (2015). Learning spaces for inclusion and social justice: Success stories from immigrant students and school communities in four Nordic countries. Report on main findings from Finland, Iceland, Norway and Sweden, p. 16-28.
3. Fern, E. (2012). Child-Directed Social Work Practice: Findings from an Action Research Study Conducted in Iceland. British Journal of Social Work. p. 3-4.